

БУДЬ-ЯКА РЕКЛАМА ЗА ВАШІ ГРОШІ: ЯК ПАРТІЇ
ВИКОРИСТАЛИ ПЕРШІ БЮДЖЕТНІ КОШТИ



Фонд
Демократичні ініціативи
імені Ілька Кучеріва

Україна у фокусі

Щотижневий
інформаційно-аналітичний
бюлетень

Лютий 13-19 2017

МАЙБУТНЄ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ДОНБАСУ: МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ

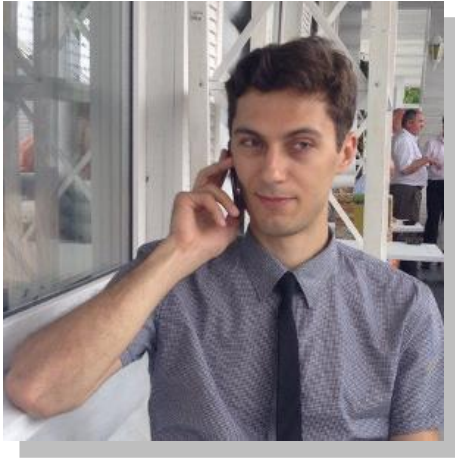




ЗМІСТ

БУДЬ-ЯКА РЕКЛАМА ЗА ВАШІ ГРОШІ: ЯК ПАРТІЇ ВИКОРИСТАЛИ ПЕРШІ БЮДЖЕТНІ КОШТИ	3
МАЙБУТНЄ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ДОНБАСУ: МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ	4

БУДЬ-ЯКА РЕКЛАМА ЗА ВАШІ ГРОШІ: ЯК ПАРТІЇ ВИКОРИСТАЛИ ПЕРШІ БЮДЖЕТНІ КОШТИ



Олексій Сидорчук

Політичний аналітик фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва

Минулого тижня Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) оприлюднило на своєму сайті річні фінансові звіти більшості політичних партій. Вперше у цих звітах парламентські партії (за винятком Опозиційного блоку, який відмовився від державного фінансування) мали відзвітувати за використання коштів, отриманих із державного бюджету.

Як показали оприлюднені звіти, найпопулярнішою статтею витрат державних коштів для парламентських партій стала політична реклама ЗМІ. «Народний Фронт» із 50 млн бюджетних грошей 33 млн витратив саме на рекламні матеріали на телебаченні, радіо та в газетах. Близько 8 млн грн державних коштів на політичну рекламу витратила Радикальна партія Олега Ляшка, 5 млн – «Самопоміч». Крім того, партії, що отримали державне фінансування, витратили немалі суми на пропаганду власної діяльності й іншими засобами: Блок Петра Порошенка, «Солідарність» і «Самопоміч» державним коштом фінансували видання і розповсюдження партійних газет, Радикальна партія Олега Ляшка – виготовлення предметів із партійною символікою.

Партії витрачали державні кошти й на інші цілі, зокрема на утримання місцевих осередків. Однак непропорційно велика частка державних грошей, витрачених на політичну рекламу та інші форми пропагандистської діяльності, не може не хвилювати. Закон цього не забороняє, однак це заважає державному фінансуванню виконувати свою ключову задачу – сприяти розбудові професійних партій із чіткими програмними засадами, розгалуженою мережею осередків і тісними зв'язками з виборцями. Витрачаючи бюджетні гроші на рекламу, партії відмовляються розвиватись і натомість дають зрозуміти виборцям, що планують у потрібний час знову купити їхню довіру завдяки використанню ЗМІ. Заборона платної політичної реклами в ЗМІ, вочевидь, була би найкращим виходом. Однак оскільки найближчим часом депутати навряд чи погодяться на такий крок, доцільно хоча би заборонити партіям витрачати державні гроші на політичну рекламу. Добре було б також передбачити, що принаймні певну частку цих коштів вони зобов'язані використовувати на суспільно значущі потреби, наприклад політичну освіту, аналітичну діяльність, залучення жінок і молоді до політичного процесу тощо. Зрештою, не менш важливо якомога ширше інформувати про те, як партії використовують кошти виборців. Це має сприяти формуванню культури відповідального вибору серед громадян.

МАЙБУТНЄ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ДОНБАСУ: МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ



Фонд «Демократичні ініціативи»
ім. Ілька Кучеріва

Загальнонаціональне дослідження

Дослідження проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно соціологічною службою Центру Разумкова з 16 по 20 грудня 2016 року в усіх регіонах України за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Опитано 2018 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

- Міжнародна допомога Україні у боротьбі з російською агресією є недостатньою – таку думку поділяють 53,5% населення, суттєвою цю допомогу вважають значно менше – 15% громадян, 14,5% взагалі про неї нічого не чули, а ще для 17% оцінити масштаби та значущість міжнародної допомоги було складно. Думка про те, що допомога не є достатньою, превалює в усіх регіонах України.
- Позитивно результати Мінських домовленостей щодо ситуації на Донбасі оцінюють тільки 12% громадян: від 5% на Півдні України – до 15,5% на Донбасі. Негативно поточні результати Мінських угод оцінюють 38% населення, нейтрально – 28%. Найбільше незадоволених станом виконання цих угод на Заході (45%) та Сході (43%), нейтральні оцінки переважають у громадській думці Донбасу (38%), а на Півдні суспільні оцінки рівнозначно діляться між негативним (33%) та нейтральним (31%) сприйняттям реалізації Мінських угод. Тих, хто взагалі нічого не знає про результати мінських домовленостей – 10%, а ще 11% певної думки не мають.
- Відносна більшість українців (42%) не підтримують винесення питання про статус тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей на всеукраїнський референдум, тоді як «за» таку ініціативу виступають 35%, а 23% не визначилися. Ідея такого референдуму не знаходить переважної підтримки у жодному з регіонів України. Так, на Заході та в Центрі громадська думка ділиться майже навпіл на тих, хто «за» і тих, хто «проти» проведення референдуму з цього приводу. На Півдні, Сході та Донбасі переважають противники винесення такого питання на всеукраїнський референдум.
- Підтримка ідеї референдуму з приводу статусу тимчасово окупованих районів Донеччини та Луганщини зменшилася протягом другої половини 2016 р. Так, якщо у травні 2016 р. 43% виступали за винесення цього питання на всеукраїнський

референдум і 37% були проти, то вже у грудні 2016 р. переважати почала думка про його недоцільність (35% – за і 42% – проти).

- Щодо напряму державної політики, який Україна має обрати для вирішення конфлікту на Донбасі, то у громадській думки немає явного переважання певного варіанту. Відносно більшу підтримку дістала орієнтація на повне і безумовне відновлення довоєнного статус-кво (ведення самоврядування та місцевих справ відповідно до Конституції та законів України, покарання зрадників та воєнних злочинців, економічна відбудова) – це підтримують 29% населення країни. В регіональному розрізі найбільше прихильників відновлення довоєнного статус-кво – на Донбасі (35%).
- Інші варіанти державної політики, які передбачають відмову від безумовного повернення до колишнього стану справ, дістають практично рівноцінну підтримку в суспільстві. Так, громадська думка фактично ділиться на прихильників «жорсткого» варіанту – визнати території окупованими, ізолювати та практично відокремити їх таким чином (17,5%); прихильників реінтеграції за рахунок надання цим територіям «особливого статусу» і згоди на перетворення бойовиків у «народну міліцію», самостійне формування органів прокуратури, судів, окреме бюджетне фінансування (14%); а також прибічників продовження фактично нинішньої політики (режим обмежених зв'язків, наявність бойових дій, обмеження ряду прав і свобод в зоні АТО, відсутність соціальних виплати для жителів непідконтрольної території тощо), яку підтримують теж 14% населення. Таким чином, підтримка як радикально «жорсткої», так і протилежної до неї «надм'якої» політики («особливий статус») щодо непідконтрольних територій є практично однаковими. Втім, варто мати на увазі, що чверть населення взагалі не може визначитися із тим, який саме варіант державної політики вони могли б підтримати.
- Важливим питанням є прийнятність чи неприйнятність громадянами України певних компромісів, які пропонуються заради встановлення миру на Донбасі. Фактично жодний із цих компромісів не був підтриманий більшістю населення України. Найнеприйнятнішими виявилися пропозиції проведення місцевих виборів на умовах, що їх вимагають бойовики на Донбасі (71% вважають такий компроміс неприйнятним і тільки 10% – прийнятним) та повна амністія всіх учасників бойових дій проти українських військ (68% вважають це неприйнятним і 12% згодні на такий компроміс). Згода на особливі політичні та економічні відносини тимчасово непідконтрольних територій з Росією не знаходить суспільної підтримки: 60% проти, а 13% за. Переважно неприйнятними виглядають і такі варіанти домовленостей, як формування місцевої поліції, судів та прокуратури в ОРДЛО винятково з місцевих представників (59% та 13%), внесення змін до Конституції щодо надання російській мові статусу державної мови (56% та 24%), надання і закріплення у Конституції «особливого статусу» окремих територій Донецької та Луганської областей (55% та 24%), а також ухвалення закону про нейтральний та позаблоковий статус України (45% називають неприйнятним компромісом, але 30% були б із цим згодні).
- В регіональному розрізі надання окупованим територіям «особливого статусу» виглядає найбільш неприйнятно для жителів Донбасу (61% мешканців регіону), Заходу (61%) та

Центру (60%), а от на Сході розрив між тими, хто згодився б на такий компроміс, і тими, для кого він неприпустимий, мінімальний: 38% та 41%, відповідно.

- Ухвалення закону про нейтральний чи позаблоковий статус України як компроміс неприйнятно для Західного (57%), Центрального (48%) регіонів та підконтрольної частини Донбасу (47%), а от на Півдні та Сході переважає думка про те, що на такий компроміс погодитися можна. На Півдні «за» 44% і «проти» – 37% , на Сході – 43% та 27,5%, відповідно.
- Вносити зміни до Конституції України задля надання російській мові статусу другої державної вважають неприйнятним 77% жителів Заходу, 66% – Центру, 48% – Донбасу і 44% – Півдня. На Сході переважна більшість вважає такий компроміс доцільним: 53% за і 28% проти.
- На повну амністію для всіх учасників бойових дій проти українських військ не згодні у жодному регіоні України, щоправда, кількість прихильників такого компромісу варіюється від 5% у Центрі до 21% на Сході та Півдні. Так само не знаходить суспільної підтримки у жодному з регіонів й ідея виборів на окупованій території на умовах, що висувуються самопроголошеними формуваннями. Тих, хто згоден був би з таким компромісом, найменше на Донбасі – 6%, а найбільше – на Сході (17%) та Півдні (15%). Так само в усіх регіонах більшість громадян не згодні на формування місцевої поліції, судів і прокуратури у самопроголошених «ДНР» та «ЛНР» винятково з місцевих представників.
- В громадській думці України переважає ставлення до жителів тимчасово непідконтрольної частини Донеччини та Луганщини як до заручників. Так, 31% вважають, що більшість мешканців окупованої частини Донбасу є заручниками певних обставин (сімейних, матеріальних тощо), 24% вважають, що ці громадяни стали заручниками дій незаконних збройних формувань, а ще 14,5% називають їх заручниками провальної політики центральної української влади щодо звільнення цих територій від російських військ та сепаратистів. Ті, хто вважає переважну частину жителів окупованої території Донбасу зрадниками, які свідомо підтримують сторону агресора, в абсолютній меншості – таку позицію поділяють 6% населення. Ще 11% думають, що ті, хто залишився на непідконтрольній території, є байдужими до власного майбутнього та майбутнього своєї країни, а 14% не можуть чітко визначитися із своїм сприйняттям людей, що продовжують жити на окупованій частині Донбасу. Таким чином, в українському суспільстві у ставленні до громадян «по той бік лінії розмежування» переважає співчуття та розуміння обставин, що можуть впливати на вибір людей лишатися на окупованій території.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Олексій Гарань

Марія Золкіна

Руслан Кермач

Олексій Сидорчук

Андрій Сухарина

Редактор випуску: *Ірина Філіпчук*